

СТ А Н О В И Щ Е

От: проф. д-р Кремена Георгиева Борисова-Маринова;

Институт за изследване на населението и човека при БАН,
Департамент „Демография“, секция „Икономическа и историческа
демография“;

Научна специалност „Статистика и демография“ (д-р, професор),
„Икономика и организация на труда“ (доцент)

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна
степен **„доктор“** по научна специалност „Икономика и
организация на труда“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: Мария Христова Манчева

Тема на дисертационния труд: Заестост на жените и съвместяване на
професионалния и личния живот

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното
жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №
1309/19.05.2021г. на Зам.-ректора по НИДМС на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Докторантката се е обучавала по докторска програма към катедра
„Човешки ресурси и социална защита“, Общикономически факултет на
УНСС, по научна специалност „Икономика и организация на труда“
съгласно Заповед № 1134/20.05.2020 г. на Ректора на УНСС в
самостоятелна форма на докторантурата.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е разработен в обем от 210 страници. Текстът
включва въведение, три глави, заключение, списък на използваната
литература (171 източника) и приложение в обем от 33 стр., свързано с
проведените емпирични изследвания. Структурата на изложението е

логически обвързана и дава възможност за последователно разработване в теоретичен и емпиричен план на идеята на докторантката.

Дисертационният труд е посветен на един изключително актуален социално-икономически проблем – повишаване на заетостта на жените в контекста на концепцията за съчетаване на професионалния и личен живот. Изследваният проблем е недостатъчно разработен при съвременните условия на раждаемост под равнището на заместване на поколенията в много европейски страни и стесняващо се демографско възпроизводство на работната сила в някои от тях. Оценяваният дисертационен труд е сериозна крачка в тази посока.

Целта на дисертационния труд е коректно формулирана и насочена към решаването на поставения проблем. Формулираните четири задачи напълно съответстват на поставената цел и осигуряват нейното изпълнение.

Обектът, предметът и ограниченията на изследването са коректно формулирани и отговарят на представените в дисертационния труд основни методологически моменти и емпирични анализи.

Основната теза, защитавана от докторантката, е убедително доказана чрез обстойния и критичен обзор на теоретичните концепции и на нормативната уредба в областта на пазара на труда, заетостта и съвместяването на професионалния и личен живот и чрез получените резултати от сравнителни статистически анализи на заетостта на жените и неравенствата в заетостта по пол и избрани признаци в страните от ЕС през периода 2010-2019 г.

Докторантката познава много добре научната литература по изследвания проблем. Тя основава своите аргументи и изводи на задълбочен анализ на широк диапазон от специализирани източници, отразяващи теориите, концептуалните схеми, статистически анализи и анализи на нормативната уредба по изучавания проблем в чужбина и у нас, които са цитирани коректно.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В дисертационния труд се открояват ясно редица постижения с теоретико-методологически и научно-приложен характер.

Първо, оценяваният дисертационен труд е задълбочен опит за допълване на теоретичната рамка за изследване на заетостта сред жените като резултат от функционирането на пазара на труда и неговата специфика и от баланса между професионален и личен живот. Изследователските постижения на докторантката в тази насока са няколко: убедителна аргументация на необходимостта от прилагане на нов концептуален подход при оценка на тенденциите за реализация на жените на пазара на труда

посредством обединяване на икономически, социални и демографски показатели; разработване на подход за статистическа типологизация на заетостта на жените в ЕС в условията на развитието и излизането от икономическа криза; доразвитие на модела на основните групи фактори, влияещи върху съвместяването на професионалния и личния живот; допълване и конкретизация на модела на бариерите пред заетостта на жените, което позволява да се систематизират различни по характер фактори, пречателни за участието на жените на пазара на труда.

Второ, прилагане на клъстерен анализ за открояване на водещите тенденции по два основни признака, влияещи върху заетостта на жените (степен на образование и форми на заетост), и за характеризиране на динамиката на обособените четири групи страни в ЕС през изминалото десетилетие.

Трето, изследваният научен проблем е методологическо предизвикателство, защото предполага съчетаване на множество фактори с различна природа, понякога взаимосвързани или взаимодействащи си, измервани с различни по обхват и точност индикатори. При дефинирането и систематизирането на съвременните проблеми пред заетостта на жените докторантката прилага методическа рамка, напълно адекватна на усложняващото се функциониране на икономиката, нарастващата конкуренция за привличане на работна сила и особеностите на демографското възпроизводство в ЕС и България.

Четвърто, на основата на дефинираните и емпирично характеризирани проблемни области и на получените резултати от анализа на прилаганите политики за насърчаване заетостта на жените са очертани основните проблеми в областта на повишаването на заетостта на жените и съвместяването на професионалния и личния живот в България.

Пето, с представените в дисертационния труд научни резултати докторантката успешно постига поставената цел и задачи и убедително защитава изследователската си теза.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Посочените от докторантката приноси напълно съответстват на постигнатите от нея резултати в дисертационния труд. Те са резултат от проведеното изследване, изведени са коректно и отразяват обективно постиженията ѝ за обогатяване на теоретичното и научно-приложно знание по изследвания проблем. Приемам напълно формулираните от докторантката четири приноса (стр. 32 от автореферата), които са ясни по съдържание и отговарят на основните резултати в дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд има реална практическа приложимост не само ситуационно, но и в дългосрочна перспектива за по-адекватното формулиране и по-точното фокусиране на приоритетите на националната икономическа и демографска стратегия с цел подобряване на баланса между професионалния и личния живот и повишаване икономическата активност и заетост на жените в страната.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Приложените три публикации по темата на дисертационния труд представят основни постановки и части от проведеното изследване, с което се осигурява публичността на постигнатите резултати, изводи и предложения и апробирането им пред научната общност.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява ясно и адекватно съдържанието на дисертационния труд, приложения подход в изследването и получените научни и научно-приложни резултати.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Препоръката ми към докторантката е след известна техническа редакция трудът да се издаде предвид това, че е събрана и систематизирана много полезна информация, която е добре представена, с необходимите научни критерии.

8. Заключение

Оценяваният дисертационен труд на тема „Заетост на жените и съвместяване на професионалния и личния живот” представлява оригинално и задълбочено научно изследване, което напълно отговаря на изискванията за присъждане на ОНС „доктор”. На основата на изложените дотук категорични положителни оценки и ясно очертани научни и научно-приложни приноси предлагам на уважаемото научно жури на Мария Христова Манчева да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” по научната специалност „Икономика и организация на труда” в професионално направление 3.8. Икономика.

09.06.2021 г.
София

Подпис:
(проф. д-р Кремена Борисова-Маринова)

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

OPINION

By: Prof. Dr. Kremena Georgieva Borissova-Marinova;
Institute for Population and Human Studies at the Bulgarian Academy of Sciences, Department of Demography, Economic and Historical Demography Research Unit;
Scientific speciality “Statistics and Demography” (PhD, Professor),
“Economics and Organisation of Labour” (Associate Professor)

Subject: dissertation for the award of educational and scientific degree of a “**Doctor**”; in the scientific speciality “Economics and Organisation of Labour” in UNWE.

Author of the dissertation: Maria Hristova Mancheva

Topic of the dissertation: Employment of women and reconciliation of professional and personal life

Grounds for presenting this opinion: participation in the scientific jury for the defence of the dissertation according to Order no. 1309/19.05.2021 issued by the Vice-Rector for Research and Development of UNWE.

1. Information about the author of dissertation

The doctoral student studied in a doctoral programme at the Department of Human Resources and Social Protection, Faculty of General Economics at UNWE, in the scientific speciality “Economics and Labour Organisation” pursuant to Order no.1134 / 20.05.2020 issued by the Rector of UNWE, following an independent form of doctoral studies.

2. General characteristics of the presented dissertation

This dissertation’s volume was developed in 210 pages. The text thereof includes an introduction, three chapters, a conclusion, a list of references (171 sources) and a 33-page appendix related to the empirical research. The structure of the exhibition is logically connected and allows for consistent development in theoretical and empirical terms of the doctoral student’s idea.

The dissertation's focus lies on an extremely topical socio-economic problem - increasing women's employment in the context of the concept of reconciling professional and personal life. The researched problem is insufficiently developed in the current conditions of fertility rates below the level of generational replacement in many European nations and narrowing demographic reproduction of the labour force in some of them. The dissertation under evaluation is a serious step in this direction.

The aim of this dissertation is correctly formulated and aimed at solving the issue. The formulated four tasks fully correspond to the goal set and ensure its fulfilment.

The object, the subject and the limitations of the research are correctly formulated and correspond to the main methodological moments and empirical analyses presented in the dissertation.

The main thesis defended by the doctoral student is convincingly proved by a thorough and critical review of theoretical concepts and regulations in the field of labour market, employment and work-life balance and by the results of comparative statistical analyses of women's employment and employment inequalities by gender and selected characteristics in EU countries in the period 2010-2019.

The doctoral student shows very good knowledge of the scientific sources on the researched issue. She has based her line of defence and conclusions on an in-depth analysis of a wide range of specialized sources, reflecting the theories, conceptual schemes, statistical analyses and analyses of the legal framework on the studied problem abroad and at home, which are cited correctly.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

This dissertation clearly highlights a number of achievements with theoretical-methodological and scientific-applied character.

First, the dissertation under evaluation is an in-depth attempt to supplement the theoretical framework for the study of employment among women as a result of the functioning of the labour market and its specifics and the work-life balance. The research achievements of the doctoral student in this direction are several: convincing argumentation of the need to apply a new conceptual approach in assessing the trends for the realisation of women on the labour market by combining economic, social and demographic indicators; developing an approach for statistical typology of women's employment in the EU in the context of development and overcoming the economic crisis; further development of the model of the main groups of factors influencing the reconciliation of professional and personal life; complementing and specifying

the model of barriers to women's employment, which allows to systematise different factors hindering women's participation on the labour market.

Second, the application of cluster analysis to highlight the leading trends in two main features influencing women's employment (education levels and forms of employment), and to characterise the dynamics of the four groups of countries in the EU over the past decade.

Third, the researched scientific problem is a methodological challenge because it involves a combination of many factors of different nature, which are sometimes interconnected or interacting, measured by indicators of different scope and accuracy. While defining and systematising the current issues of women's employment, the doctoral student applies a methodological framework fully adequate to the complex functioning of the economy, the growing competition for attracting labour force and the peculiarities of demographic reproduction in the EU and Bulgaria.

Fourth, based on the defined and empirically characterised problem areas and the results of the analysis of the implemented policies for promoting women's employment, the main problems in the field of increasing women's employment and reconciling professional and personal life in Bulgaria are outlined.

Fifth, with the scientific results presented in the dissertation, the doctoral student successfully achieves the set goal and tasks and convincingly defends her research thesis.

4. Evaluation of scientific and scientifically applied contributions

The contributions indicated by the doctoral student fully correspond to the results achieved by her in the dissertation. They come as a result of the conducted research, and moreover, they are derived correctly and objectively reflect her achievements for enrichment of the theoretical and scientific-applied knowledge on the researched problem. I fully accept the four contributions formulated by the doctoral student (p. 32 of the abstract), which are clear in content and correspond to the main results in the dissertation.

The presented dissertation has real practical applicability not only situationally, but also in the long run for a more adequate formulation and more precise focusing of the priorities of the national economic and demographic strategies in order to improve the balance between professional and personal life and increase economic activity and employment of women in Bulgaria.

5. Evaluation of the dissertation publications

The enclosed three publications on the topic of the dissertation present the main statements and parts of the research, which ensures the publicity of the

results, conclusions and proposals and their testing before the scientific community.

6. Evaluation of the author's abstract

The author's abstract clearly and adequately reflects the content of the dissertation, the applied approach in the research and the obtained scientific and scientific-applied results.

7. Critical remarks, recommendations and questions

My recommendation to the doctoral student is, after some technical editing, to publish the work, considering that a lot of useful information has been collected and systematised, which is well presented, with the necessary scientific criteria.

8. Conclusion

This dissertation on “Women’s employment and reconciliation of professional and personal life” is an original and an in-depth scientific study that fully meets the requirements for the award of the scientific degree of “Doctor”. Based on the definitely positive evaluations presented so far and on the clearly outlined scientific and scientific-applied contributions, I recommend that the scientific contribution of Maria Hristova MANCHEVA is to be awarded the educational and scientific degree of a “Doctor” in the scientific speciality “Economics and Labour Organisation” in the professional field code 3.8. Economics, by the highly esteemed scientific jury.

June 9, 2021
Sofia

Signature:
(Prof. Dr. Kremena Borissova-Marinova)